

EERSTE KAMER DER STATEN-GENERAAL

Zitting 1971-1972

Nr. 135a

1

VOORLOPIG VERSLAG van de vaste Commissie voor Justitie omtrent het ontwerp van wet Regelen omtrent de indexering van uitkeringen voor levensonderhoud.

De leden van de C.H.U.-fractie wezen erop, dat voor het vaststellen der alimentatie altijd twee factoren bepalend zijn, te weten de draagkracht van de alimentatieplichtige en de behoefte van de alimentatiegerechtigde.

Het is derhalve de vraag, of de wetgever wel juist handelt door het bedrag der alimentatie te koppelen aan een indexcijfer. Immers, alsdan wordt zonder meer uitgegaan van een steeds toenemend inkomen van de alimentatieplichtige en dit geldt niet steeds voor middenstanders, pensioengerechtigden die geen welvaartsvast inkomen genieten, personen die van vermogen leven, beoefenaars van vrije beroepen, enz. Ook rijst de vraag of een automatische alimentatieverhoging wel billijk is, indien de alimentatiegerechtigde zelf een inkomen heeft, dat meer dan met de loonindex is verhoogd. Is het daarom redelijk en billijk de zwaardere last – zonder rechterlijke tussenkomst – uitsluitend op de schouders van de alimentatieplichtige te leggen?

Met betrekking tot artikel V vroegen deze leden, wat nu precies bedoeld is met de tekst van lid 4. Die is nl. niet duidelijk. Indien daarmee bedoeld zou zijn, dat het bedrag der alimentatie verhoogd zal kunnen worden met een percentage van circa 35 pct., dan is dat een onbillijkheid. Immers, bij het vaststellen in het verleden van een bedrag aan alimentatie is er niet van uitgegaan, dat deze later zonder meer geïndexeerd kan worden. Dat leidt dus tot een verstoring van het evenwicht tussen draagkracht en behoefte. Met tal van factoren aan beide zijden kan nu geen rekening worden gehouden. Waarom moet die rekening wel gepresenteerd worden aan de alimentatieplichtige? Zou het niet rechtvaardiger zijn om juist in die gevallen door de rechter de alimentatie opnieuw te laten beziën en te laten bepalen of deze door middel van het geven der beschikking voor indexatie vatbaar is?

In aansluiting aan het vorenstaande wees men er algemeen op, dat door het in werking treden van het wetsontwerp, wet geworden, met name van het bepaalde in artikel V, lid 1 j°. lid 4, van rechtwege een aanzienlijke verhoging van vroeger vastgestelde alimentatiebedragen zal plaatsvinden. Dit zal ook dan het geval zijn, indien er – ware de wet eerder in werking getreden – bij de vaststelling van de alimentatie voor de rechter aanleiding zou zijn geweest, wijziging van rechtswege geheel of gedeeltelijk uit te sluiten ingevolge artikel 402a, lid 5. Het is niet aannemelijk, dat in al deze gevallen alsnog een rechterlijke uitspraak tot uitsluiting van de wijziging van rechtswege verkregen kan worden vóór de 1ste januari volgende op het tijdstip van inwerkingtreding van de wet, met name niet, indien de inwerkingtreding spoedig zou volgen na het voltooien van de parlementaire behandeling. Bij de commissie is derhalve de vraag gerezen, of niet is overwogen het bepaalde in artikel 402a lid 5, geruime tijd in werking te doen treden vóór de overige

bepalingen der wet en zo ja, welke de redenen zijn geweest, waarom toch krachtens artikel VI de wet in haar geheel in werking moet treden. Is het wellicht de bedoeling de wet kort na 1 januari 1973 in werking te doen treden, zodat in de eerder bedoelde gevallen een rechterlijke beschikking gereed kan zijn om wijziging van rechtswege van alimentatiebedragen, voorzover dat billijk mocht zijn, uit te sluiten.

De vraag is ook nog gerechtvaardigd, waarom in casusposities, waarin reeds vele jaren geen wijziging is gebracht, zo plotseling de bedragen met circa 35 pct. moeten worden verhoogd. Dit klempt te meer, daar vele alimentatiegerechtigden veelal gratis bijstand genieten en raden voor de kindbescherming, naar de praktijk uitwijst, altijd bereid zijn wijziging van alimentatie te verzoeken als hun dat geboden voorkomt.

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen, of de Minister kan mededelen, in hoeveel gevallen en voor welke bedragen degenen die alimentatiegerechtigd zijn in de laatste jaren hebben ontvangen aan (aanvullende) uitkeringen ingevolge de Algemene Bijstandswet.

Voorts brachten zij in herinnering, dat de Minister in de memorie van antwoord (blz. 1) had medegedeeld, dat het vraagstuk van de financiële positie van alleenstaande vrouwen en onvolledige gezinnen in studie is genomen door een interdepartementale commissie. Deze leden zouden gaarne vernemen, welke de stand van zaken op dit stuk thans is.

De leden van de fractie van D'66 deelden 's Ministers opvatting, dat één inkomen maar zelden voldoende is voor het onderhoud van 2 gezinnen, en dat dus het huidige alimentatierecht, hoe de uitkeringen ook worden geïndexeerd, nooit een bevredigende uitkomst kan brengen. Het is dan ook met groot ongeduld, dat deze leden de publikatie van het interimrapport van de interdepartementale commissie over de alimentatie afwachten. Wanneer kan dat tegemoet worden gezien?

Ligt het in het voornemen ook vernieuwingen voor te stellen ten behoeve van andere typen van onvolledige gezinnen, zoals weduwnaren met kinderen en ongehuwde moeders?

Hoe denkt de Minister over het systeem, dat recentelijk in Noorwegen is ingevoerd, waarbij:

- a. de gescheiden man slechts aan zijn kinderen alimentatieplichtig is;
- b. de gescheiden vrouw een tijdelijke uitkering krijgt van de Staat, zolang de kinderen klein zijn en totdat zij in haar eigen onderhoud kan voorzien;
- c. de Staat actief helpt met gratis beroepentesten, kosteloze opleiding, steun bij het zoeken naar geschikt werk.

Is de Minister bereid voor Nederland de invoering van een dergelijk systeem te bevorderen?

Binnen de beperkingen van de hierboven geschetste onmogelijkheid om met het huidige alimentatierecht de problemen op te lossen, zou het wetsontwerp een verbetering betekenen als daardoor de behoefte om een rechterlijke beslissing uit te lokken, zou worden verminderd.

Voorts vroegen deze leden, of door naar loonindex te indexeren vóór aftrek van belastingen, niet een over-indexering optreedt. Immers, na aftrek van belastingen zal een bepaalde verhouding tussen alimentatie en het (gewoonlijk grotere) restinkomen van de alimentatieplichtige, die door de rechter als billijk is vastgesteld, in de loop van de tijd toenemen door de progressie van de belastingtarieven. Ware daarom het doel niet beter gediend door naar de index van de kosten van levensonderhoud te indexeren of althans een gemengde indexering toe te passen?

Vastgesteld 7 juni 1972.

RUSSELL

KAULINGFREKS

VERSLOOT (plv.)

VORRINK

VAN DER WERFF

PIKET (plv. Voorzitter)

BOUKEMA

SCHWARZ

BOEKMAN

VAN HULTEN (plv.)

VAN DIS

1).

1) Het lid der commissie, de heer Van Wijk, heeft wegens verblijf buitenslands niet aan de vaststelling van dit verslag kunnen medewerken.